

Ann Heberlein, En liten bok om ondska. Bonniers förlag.

Vad är en ond människa? Hutuerna i Rwanda, Auschwitz's lägervakter, Englas mördare eller Josef Fritzl i Amstetten som höll sin dotter fångslad i källaren med deras gemensamma barn. Finns det onda människor och vad gör dem onda? Olycklig barndom, en demonisk kraft eller omvärldens påtryckningar?

Teologie doktorn och författaren Ann Heberlein har tagit sig an dessa frågor i en bok med den anspråkslösa titeln; En liten bok om ondska. Titeln till trots är detta en grundlig genomgång på 300 sidor om människors onda handlingar. Ann Heberlein undersöker det som vi ofta sökt bortförklara, men som nyhetsrubrikerna obarmhärtigt återfört oss till varje gång en människa kränker, misshandlar eller dödar en medmänniska på ofattbart sätt.

För Heberlein är ondska när någon gör en annan människa illa och därtill njuta av det. Motkraften är en moralisk identitet, ett ställningstagande mot det onda.

Det finns en potential hos varje människa att begå onda handlingar, samtidigt som vi har en tendens att förenkla och bortförklara det onda.

Ann Heberlein gör bruk av filosofer och författare i mängd för att belysa ondskans problematik. Det är bokens tillgång men också svaghet. Genom att kasta sig från en referens till en annan blir viktiga frågor lämnade obesvarade. Till slut hamnar läsaren i det ytliga massmediala gottande av ondska som Ann Heberlein själv ville undvika. Jag saknar den psykologiska analysen som skulle kunna göra frågan om ondska mer närgången med hjälp av namn som psykoanalytikern Ludvig Igra och förintelseforskaren Yehuda Bauer. Därtill kommer en del slarvfel, som att Josef Goebbels genomgick en psykologisk undersökning efter Nürnbergrättegången 1946. Goebbels tog sitt liv 1 maj 1945 för att undgå fångenskap. Att författaren slarvar med fakta kring världshistorians mest ondskefulla tid är i detta sammanhang en allvarlig brist. Det kan leda till att fel personer avfärdar en trots allt viktig bok.

Jakob Carlander

Ingress:

Onda människor! Det är sådana vi läser om i deckare eller ser på TV. Eller finns de på riktigt, och skulle det kunna vara jag? Etikforskaren Ann Heberlein söker svaren.

Bildtext:

Ann Heberlein gjorde sitt stora genombrott med boken: Jag vill inte dö, jag vill bara inte leva. Nu skriver hon en analys av ondskan.